

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
n.remissvar@regeringskansliet.se
asa.wideback@regeringskansliet.se

22 februari 2023

Remissyttrande: Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58)

Gröna arbetsgivare är arbetsgivarorganisationen för det gröna näringslivet. Vi organiserar 4 000 företag inom skogsbruk, lantbruk, golf, trädgårdsanläggning och djursjukvård, med totalt ca 30 000 anställda. För djursjukvården är vi även branschorganisation och driver branschfrågor i sektionen Svensk Djursjukvård.

Gröna arbetsgivare har tagit del av rubricerad utrednings slutbetänkande och vill framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

Först vill vi framhålla att utredningens tillkomst och genomförande är ett viktigt steg framåt för att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för djursjukvårdsbranschen. Alla delar av utredningen är av olika skäl viktiga för branschen och det är även viktigt att branschen regleras med uppdaterad lagstiftning för att skapa sådana hållbara förutsättningar. Utredningens utgångspunkt är, enligt kommittédirektivet, att undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur. Detta anser Gröna arbetsgivare att utredningen åstadkommit till viss del.

Utredningen tillsattes främst med anledning av att Sverige har en stor brist på narkoskompetens i djursjukvårdsbranschen vilket lett till att flera akutdjursjukhus tvingas stänga under joutid, vilket i sin tur riskerar djurskyddet. Detta anser vi att utredningen dessvärre har misslyckats med att ta fram en lösning på.

Det är också beklagligt att utredningen inte formulerat ett tydligare uppdrag till SLU vad gäller en fortsatt utökning av utbildningsplatserna. Att Regeringen ”bör ge SLU i uppdrag att undersöka möjligheten att” är en för svag formulering som borde ersatts av ett ska-krav.

Gröna arbetsgivare anser att det är bra att godkända djurvårdare ska få jobba på eget ansvar, då detta på sikt kommer att öka kompetensen hos djurvårdarna.

Det hade varit önskvärt att utredningen landat i att ge de leg. djursjukskötarna ökad befogenhet. Detta för att särskilja de legitimerade från de godkända djurvårdarna på ett tydligare sätt. Till exempel skulle de efter att ha skaffat sig reell kompetens kunna få dra ut tvårotständer, sy mindre sår, sätta en drän och kastrera katter, kaniner av hankön osv. Risken finns att det nu blir en för liten skillnad mellan arbetsuppgifterna för en leg. djursjukskötare och en godkänd djurvårdare. Det är

viktigt att Jordbruksverkets nya föreskrifter tydliggör vilka kirurgiska ingrepp legitimerade djursjukskötare har rätt att utföra. En tydlighet kring detta skulle kunna frigöra tid för veterinärer.

Särskilt viktiga anser Gröna arbetsgivare förslagen om **behörighetsfrågan** (specifikt vem som får initiera och passa narkos. Branschen står och faller med narkoskompetensen) och **resursbehovet** (specifikt att SLU måste fortsätta utöka antalet utbildningsplatser till både veterinär och djursjukskötare) vara.

Allmänna synpunkter

Det är viktigt att komma ihåg varför vi idag har rådande bristsituation på både leg. veterinärer och leg. djursjukskötare. Det beror till stor del på att SLU under många år inte har följt sitt regleringsbrev och utbildat i nivå med studenters efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Efterfrågan på både utbildningsplatser och utbildade veterinärer har varit långt högre än vad SLU har utbildat, trots att detta varit deras uttalade uppdrag. Under de senaste tio åren har Sverige endast utbildat 40 procent av de veterinärer som tagit ut en svensk veterinärlegitimation. Att SLU har ett utbildningsmonopol på djursjukvårdsutbildningar i Sverige (det är bara de som har examensrätt) har visat sig problematiskt. Med konkurrens från ett annat lärosäte kan man anta att situationen sett annorlunda ut.

Först nu när SLU själva, p g a bemanningsproblem på Universitetsdjursjukhuset, UDS, drabbas av den akuta kris de ytterst är ansvariga för tycks de inse allvaret i veterinärbristen.

Skapandet av ett "djursjukvårdscentrum" på Ultuna 2015, som innebar en förflyttning av djursjukskötarutbildningen från Skara, har också påverkat. Nu behöver djursjukskötarstudenter och veterinärstudenter samsas om både utrymme och patientunderlag. Den kanske största förklaringen till bristen på framförallt djursjukskötare är dock legitimationskravet som infördes 2010. Det medförde att Sverige fått en stor brist på narkoskompetens i djursjukvårdsbranschen vilket lett till att flera akutdjursjukhus tvingas stänga under jouttid, vilket i sin tur riskerar djurskyddet.

Utredningens förslag skulle ha gynnats av att lyssna mer på branschen. Redan från det att utredningens expertgrupp sammansattes har Gröna arbetsgivare varit kritiska till att hela den privata djursjukvården (som står för en absolut majoritet av djursjukvården i Sverige) bara fick representeras av en person. Vår motpart, fackförbundet Kommunal, som organiserar alla djursjukskötare var inte ens inkluderade i expertgruppen. Däremot bereddes särintressen (läs: RAID) utan samma legitimitet som t ex en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation plats i samma gruppering. Håpnadsväckande och oseriöst anser Gröna arbetsgivare.

Särskilda synpunkter på förslagen

Nedan följer Gröna arbetsgivarers kommentarer på några särskilda förslag i utredningen.

5. Det statliga åtagandet för veterinär service och smittskyddsberedskap

Gröna arbetsgivare är eniga med utredningen om att det operativa ansvaret för smittskyddsberedskapen ska ligga kvar på Distriktsveterinärerna, liksom fallet är idag.

5.11.2 Utredningens överväganden och förslag

Att Distriktsveterinärerna förordas ha stängt nattetid, kl 23-06, oroar. Framst vad gäller häst. Samtidigt som detta förstås inte är något önskat läge, har utredningen visat att det är ett fåtal besök under de kritiska timmarna, och veterinärerna behövs framförallt under dagtid då efterfrågan är störst. Skulle man bemanna nätterna fullt ut och följa arbetstidslagen skulle det att kräva så stora personella resurser att dagverksamheten blev lidande.

En stängning nattetid bygger dock på att det finns en jourtelefon tillgänglig, som utredningen också föreslår, och en avlivningstjänst. Gröna arbetsgivare anser att det är bra att man först prövar detta i ett pilotprojekt.

5.12.3 Distriktsveterinärernas etablering ska grundas på en marknadsanalys

Gröna arbetsgivare välkomnar förslaget om att Distriktsveterinärerna ska göra en konkurrens- och etableringsanalys före de startar en ny verksamhet. Att det ska göras en etableringsanalys på vardera Distriktsveterinärsenhet vart sjätte år för att säkerställa att man inte bedriver konkurrens med privata alternativ på orten, samt att denna är offentlig, är mycket goda nyheter. Marknadsanalysen kommer att vara helt central, och det är viktigt att denna analys görs utifrån faktiska och aktuella omständigheter och håller tidsramen.

5.14 Övriga villkor för Distriktsveterinärernas veterinära tjänster

Utredningen föreslår att begreppen primärvårdsnivå och begränsad utrustning inte längre ska utgöra ram för vilken typ av verksamhet Distriktsveterinärerna får bedriva.

Detta har genererat viss oro i den privata djursjukvårdsbranschen, där man räds att Distriktsveterinärerna nu kommer att öppna konkurrerande specialistkliniker och exempelvis erbjuda avancerad kirurgi. Här förlitar vi oss på att det inte är förenligt med deras kärnuppdrag, samt att tidigare nämnda etableringsanalys i så fall sätter stopp för det.

6. Behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård

6.5 Vad har behörighetsregleringen inneburit för verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård?

Legitimationskravet för djursjukskötare som infördes 2010 medförde att Sverige fått en stor brist på narkoskompetens i djursjukvårdsbranschen vilket lett till att flera akutdjursjukhus tvingas stänga under jourtid, vilket i sin tur riskerar djurskyddet. Bristen är högst reell och föranledde de undantagsregler från behandlingsförbudet som infördes 2017, och som löper ut den 31 december 2023.

För verksamheterna innebär detta att om djurvårdare på nivå 3 inte får längre får söva djur (efter 2029) så står branschen återigen med brist på narkoskompetens där de legitimerade djursjukskötarna företrädesvis måste jobba kvällar, helger och nätter samt på operation om de istället jobbar dagtid.

Gröna arbetsgivare hoppas att djurvårdare på nivå 3 kommer att ta möjligheten att validera sin kunskap och få en legitimation, men det finns förstås ingen som kan förutspå hur många som kommer att ta chansen eller klara det. Fr o m den 1 januari 2024 tillkommer det inga fler djurvårdare på nivå 3 och därefter är det bara de legitimerade som får söva. Lägg till detta att det tar ett par år innan en nyexaminerad djursjukskötare har kompetens för att söva kritiska patienter.

6.8 Behörighetsreglering för djurvårdare

6.8.1 Utredningens överväganden och förslag

En möjlighet till legitimation som djursjukskötare föreslås för djurvårdare nivå 3

En majoritet av Gröna arbetsgivares medlemsföretag ser positivt på utredningens förslag om validering av djurvårdare på nivå 3 till leg. djursjukskötare, under förutsättning att dagens nivå 2 och 3 försvinner enligt utredningens förslag. Detta då verksamheterna, som framförts till utredningen, inte kommer att kunna upprätthålla sin verksamhet utan de djurvårdare på nivå 3 de har anställda i sina verksamheter idag.

Den optimala lösningen för företagen hade dock varit om det skapades en ny personalkategori eller yrkestitel som motsvarade dagens nivå 3 fullt ut, d v s att de fick behålla och fortsatt utöva sin upparbetade narkoskompetens (under förutsättning att individen har reell och formell kompetens).

Gröna arbetsgivare finner det mycket beklagligt att den framtida yrkesrollen (godkänd djurvårdare) uttryckligen inte ska få initiera och övervaka narkos. Narkoskompetens är en stor bristvara i branschen redan idag, och att då begränsa detta ytterligare blir ett allvarligt bakslag.

En majoritet av Gröna arbetsgivares medlemsföretag anser dock att möjligheten för nivå 3 att valideras till leg. djursjukskötare efter examination är en acceptabel lösning för att bibehålla kompetensen djurvårdare på nuvarande nivå 3 i branschen.

Utredningen motiverar sitt förslag med att djurvårdarna inte bör få utföra arbetsuppgifterna som idag omfattas av undantaget eftersom de inte står under tillsyn, men föreslår under rubriken som följer (sid. 257) att yrkesgruppen godkänd djurvårdare ska tillhöra djurhälsopersonalen – och därmed stå under tillsyn! Detta går inte ihop.

Utbildningskraven för godkända djurvårdare

Utbildningskraven för godkända djurvårdare måste överensstämja med kraven i den gymnasiala utgången djursjukvård från naturbruksgymnasierna. Här föreslår Gröna arbetsgivare att det yrkesprov som arbetsmarknadens parter tillsammans med företrädare för branschen tagit fram skulle kunna användas som examination och utgöra grund för att kunna ansöka om yrkestiteln godkänd djurvårdare. Detta skulle kunna ersätta en individuell prövning av varje enskild ansökan. Gröna arbetsgivare bör vara delaktiga i Jordbruksverkets arbete med framtagningen av föreskrifterna för de godkända djurvårdarna.

Det är också mycket viktigt att Jordbruksverket har beredskap för att kunna hantera ansökningarna skyndsamt, då handläggningstiden för detta kommer styra den sökandes inträde på arbetsmarknaden.

Konkret exempel: verksamheterna inom djursjukvården söker och anställer sommarpersonal under tidig vår, från mars månad. En djurvårdare kan få en anställning under förutsättning att hen blir godkänd djurvårdare efter studenten. Om Jordbruksverkets handläggning drar ut på tiden kan anställningens start passeras varpå djurvårdaren inte kan utföra de arbetsuppgifter hen förväntades kunna utföra i och med att yrkestiteln ännu inte godkänts. Hen får därmed bara utföra som idag motsvaras av djurvårdare på nivå 1, vilket inte är vad hen anställdes för.

6.9 Godkännande av yrkestitlar

Gröna arbetsgivare anser att utredningen borde ha föreslagit en validering för leg. sjuksköterska från humansjukvården till leg. djursjukskötare.

7. Resursbehovet inom djurens hälso- och sjukvård

Gröna arbetsgivare välkomnar utredningens slutsats att det verkligen råder brist på både veterinärer och djursjukskötare, något vi påtalat under lång tid.

7.4.2 En stor andel veterinärer utbildas i andra länder

Utredningen konstaterar att det i Sverige idag finns ett stort antal verksamma veterinärer med utbildning från andra länder, och visar i samma avsnitt en graf (s. 290) över hur antalet studenter som ansökt om studiemedel för att studera till veterinär inom EU (men utanför Sverige och Storbritannien) minskat kraftigt sedan 2010. Här saknas dock helt en analys av varför så är fallet. Utredningen hade gynnats av att undersöka orsakerna bakom detta.

7.10.2 Utbildningsplatser på veterinär- och djursjukskötarutbildningarna

Gröna arbetsgivare välkomnar utredningens bedömning att det behövs 180-220 utbildningsplatser på veterinärprogrammet inom en 10-15 årsperiod. Detta är i paritet med vad man just nu gör i Danmark, där en helt ny veterinärutbildning startas upp och förläggs till Århus Universitet på Jylland.

Det är dock beklagligt att utredningen inte formulerat ett tydligare uppdrag till SLU vad gäller en fortsatt utökning av utbildningsplatserna. Att Regeringen "bör ge SLU i uppdrag att undersöka möjligheten att" är en för svag formulering som borde ersatts av ett ska-krav.

Utredningen skulle också ha kunnat säga att regeringen ska ge SLU ett uppdrag att utreda möjligheten till verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för veterinärstudenter, på samma sätt som man har VFU för djursjukskötarstudenterna. Inom ramen för utredningen hade det dessutom rymts en utredning av hur man kan komma runt beroendet av Universitetsdjursjukhuset (UDS) för internationell ackreditering. Kan SLU ackrediteras enligt ESEVT även utan ett UDS som har öppet dygnet runt? Hur har man gjort i jämförbara länder? Det är frågor som utredningen hade varit betjänt av att ta upp.

Gröna arbetsgivare är oroliga över utvecklingen på UDS, och den förestående förflyttningen till Institutionen för kliniska vetenskaper. Vi befarar att patientbesöken kommer att bli färre. Hur blir det då med den kliniska träningen då både veterinärstudenter och djursjukskötarstudenterna ska ha tillgång till vissa gemensamma patienter?

Utredningen kunde också ha gett SLU i uppdrag att undersöka om det skulle gå att öppna en ytterligare veterinärutbildning vid ett befintligt SLU-campus, utöver Ultuna. Då skulle med fördel även en s k distribuerad modell för klinisk praktik ha kunnat undersökas, d v s inget universitetsdjursjukhus skulle byggas på det andra campuset, utan de kliniska momenten skulle utföras på privata djurkliniker. Det är denna modell som planeras införas vid den nya utbildningen i Århus (Danmark). Den privata djursjukvården i Sverige skulle välkomna en sådan modell, och vill gärna ställa upp med platser för denna kliniska träning.

Gröna arbetsgivare välkomnar att SLU "bör ges i uppdrag att undersöka möjligheten att bedriva viss utbildning på distans", men även här tycker vi att formuleringen borde ha varit tydligare.

Distansutbildningar är ett nödvändigt komplement till nuvarande ordning, och kunde tillsammans med VFU (som beskrivits ovan) göra det lättare för SLU att öppna djursjukvårdsutbildningar på fler campus.

7.10.4 Journal ska som huvudregel föras på svenska men undantag bör tillåtas

Gröna arbetsgivare välkomnar utredningens förslag att undantag från regeln om svenska som journalspråk ska möjliggöras. Det finns behov av att föra journal på engelska inom svensk djursjukvård, och en sådan förändring skulle också underlätta rekrytering av utländska veterinärer. Detta är en efterlängtd förändring.

8. Tillsyn inom djurens hälso- och sjukvård

Gröna arbetsgivare välkomnar utredningens förslag om verksamhetstillsyn, då detta kan bidra till att minska stressen hos ansvariga veterinärer. Idag riskerar dessa att hamna i Ansvarsnämnden p g a organisatoriska orsaker de inte kan rå över, och det lagda förslaget skulle ändra detta.

Kort sagt innebär förslaget att man anpassat regelverket till hur verkligheten ser ut, och det innebär en professionalisering av hela branschen. Det kommer dock också ställa högre krav på verksamheterna i branschen, att verksamhetsansvariga har koll på alla processer i verksamheten, till exempel hur de administrativa flödena sköts, resursfördelning, schemaläggning av kompetens etc.

8.7.8 System för uppgifter om verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård

Gröna arbetsgivare vill poängtera att de IT-system som utredningen föreslår att Jordbruksverket ska ha för att elektroniskt behandla uppgifter om verksamhetstillsynen måste vara *moderna* och anpassade till branschens system (de måste kunna prata med varandra).

9. Konsumenters möjligheter att jämföra kostnader

9.3.1 Utredningens överväganden

Utredningen föreslår att Konsumentverket ska överväga möjligheterna att initiera en branschöverenskommelse med privata vårdgivare inom djurens hälso- och sjukvård och Distriktsveterinärerna, som på ett tydligt sätt kan reglera avtalsvillkoren vid köp av tjänster, för att öka transparensen. Gröna arbetsgivare ställer sig frågande till hur avtalsvillkoren ska regleras? Är den typ av branschöverenskommelse som föreslås kompatibel med gällande konkurrenslagstiftning?

10. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

10.1 Ikraftträdande

Gröna arbetsgivare välkomnar att de förslag som berör bl a djurvårdarnas behörighetsreglering har ett ikraftträdandedatum först den 1 juli 2029, även om vi generellt ifrågasätter en tidpunkt mitt i sommaren som är djursjukvårdens mest hektiska period. Vi förordar oktober som ikraftträdande istället för juli.

Vad avser övriga förslag anser Gröna arbetsgivare det vara optimistiskt med ikraftträdande den 1 juli 2024. Är detta realistiskt? Som nämnts ovan bör ett ikraftträdande mitt i sommaren undvikas.

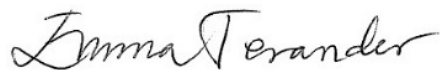
Det är oerhört viktigt med en övergångsperiod för djurvårdarna som beslutas och kommuniceras i god tid före undantagen löper ut den 31 december 2023.

11. Konsekvenser av förslagen

11.2 Förslagen om behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård

Gröna arbetsgivare ser en risk att de förslag som utredningen presenterat (kap 6.8) kan medföra att vi återigen har en brist på narkoskompetens. Detta kan bli en realitet om inte tillräckligt många av dagens djurvårdare på nivå 3 väljer (och klarar) att validera sina kunskaper och få en legitimation som djursjukskötare, samtidigt som SLU inte förmår att fortsätta växla upp antalet utbildningsplatser till djursjukskötare.

Med vänlig hälsning,

Emma Terander

Chef Arbetsmarknad
Branschansvarig Svensk Djursjukvård
Gröna arbetsgivare
emma.terander@grona.org
08-762 72 57

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
n.remissvar@regeringskansliet.se
asa.wideback@regeringskansliet.se

29 mars 2023

Komplettering till remissyttrande: Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58)

Gröna arbetsgivare är arbetsgivarorganisationen för det gröna näringslivet. Vi organiserar 4 000 företag inom skogsbruk, lantbruk, golf, trädgårdsanläggning och djursjukvård, med totalt ca 30 000 anställda. För djursjukvården är vi även branschorganisation och driver branschfrågor i sektionen Svensk Djursjukvård.

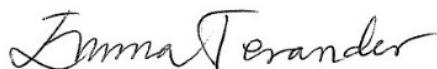
Gröna arbetsgivare vill göra följande komplettering till sitt redan inskickade remissvar.

6.8 Behörighetsreglering för djurvårdare

Gröna arbetsgivare har uppmärksammats på att utredningen inte tydligt klargör att den föreslagna yrkestiteln Godkänd djurvårdare ska motsvara dagens djurvårdare på nivå 2, för *både* smådjur och häst. Undantagen för nivå 2 ser olika ut för smådjur och häst, de senare är mer omfattande. Det är mycket viktigt att en Godkänd djurvårdare som jobbar med hästar även fortsatt får utföra det en djurvårdare på nivå 2 får göra idag om den arbetar med hästar.

För ett mer omfattande resonemang hänvisar vi till Mälaren Hästklirik och Husaby Hästkliniks remissvar.

Med vänlig hälsning,

Emma Terander

Chef Arbetsmarknad
Branschansvarig Svensk Djursjukvård
Gröna arbetsgivare
emma.terander@grona.org
08-762 72 57